

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION EXTRAORDINAIRE DE 1995

5 JUILLET 1995

Proposition de loi sur le « closed shop » et d'autres atteintes aux libertés de se syndiquer ou de ne pas se syndiquer (1)

(Déposée par M. Foret et consorts)

DÉVELOPPEMENTS

Le « closed shop », par lequel certains syndicats exigent qu'une entreprise embauche uniquement leurs affiliés et licencie ceux qui n'auraient pas ou n'auraient plus cette qualité, est une pratique répandue dans certains pays. En Belgique, certains signes font craindre qu'elle ne se propage à la faveur de la crise.

Lorsqu'une entreprise envisage une réduction de personnel, il n'est pas rare que les syndicats, ou même un seul syndicat hégémonique, subordonnent leur accord à la communication de la liste nominative des sacrifiés sur laquelle ils veillent à ce qu'aucun de leurs membres ne figure. Bien que la plupart des syndicats proclament le dessein de protéger l'ensemble des travailleurs de leur secteur, la tentation corporatiste de se réserver l'emploi reste présente et se fait même plus pressante dans les moments où l'emploi est plus menacé.

L'article 4 de la loi du 24 mai 1921 sur la liberté d'association punit l'employeur qui subordonne l'emploi de quelqu'un à sa situation sur le plan syndi-

(1) La présente proposition de loi a déjà été déposée au Sénat le 8 décembre 1994, sous le numéro 1253-1 (1994-1995).

BELGISCHE SENAAAT

BUITENGEWONE ZITTING 1995

5 JULI 1995

Wetsvoorstel betreffende de « closed shop » en andere aantastingen van de vrijheid om zich al dan niet aan te sluiten bij een werknemersorganisatie (1)

(Ingediend door de heer Foret c.s.)

TOELICHTING

De « closed shop », waarbij sommige vakbonden eisen dat een onderneming enkel en alleen hun aangeslotenen aanwerven en degenen ontslaan die deze hoedanigheid niet of niet langer hebben, is in sommige landen een vrij verspreide praktijk. Sommige tekenen doen vrezen dat deze praktijk door de heersende crisis ook in België uitbreiding neemt.

Wanneer een onderneming tot inkrimping van haar personeel wenst over te gaan, is het niet uitzonderlijk dat de werknemersorganisaties, of zelfs één overheersende werknemersorganisatie, hun instemming daarmee alleen betuigen op voorwaarde dat op de lijst van de af te voeren personeelsleden geen van hun leden voorkomt. Hoewel de meeste bonden de gezamenlijke arbeiders in hun sector beweren te beschermen, is bij hen de corporatistische verleiding groot om beslag te leggen op de werkgelegenheid en des te meer wanneer die bedreigd wordt.

Artikel 4 van de wet van 24 mei 1921 tot waarborging der vrijheid van vereniging bestraft de werkgever die de tewerkstelling van een persoon afhankelijk

(1) Dit wetsvoorstel werd in de Senaat reeds ingediend op 8 december 1994, onder het nummer 1253-1 (1994-1995).

cal mais exige un dol spécial: il faut que l'employeur agisse ainsi « méchamment », c'est-à-dire « dans le but de porter atteinte à la liberté d'association ».

Or, il arrive que l'employeur qui exerce de telles pressions sur ses salariés n'agisse nullement dans cette intention « méchante », mais uniquement afin de s'épargner une grève dont il est menacé par des syndicats exigeant le « closed shop » ou par un syndicat exigeant que les membres d'un syndicat concurrent soient écartés. Dans ce cas, l'employeur est l'instrument d'une pression contraire à la liberté syndicale, sans commettre nécessairement les délits intentionnels prévus par l'article 3 et l'article 4. Il convient en tout cas de punir ceux qui font pression sur lui en le menaçant de grève s'il emploie des non-syndiqués, ou des travailleurs syndiqués dans une organisation déterminée qu'ils mettent ainsi à l'index. Cette responsabilité pénale ne vise ni les syndicats ni leurs dirigeants ou leurs militants comme tels, mais seulement ceux qui exercent personnellement la menace visée au texte.

La proposition n'innove pas sur le plan des peines, car il faudrait sinon refaire la loi de 1921 dans son ensemble. Elle reprend l'article 4 qui deviendrait l'article 4, 1°, en supprimant l'expression « contrat de services » devenue inutile dans l'état actuel du droit de travail. Elle y ajoute un article 4, 2°, portant une nouvelle infraction.

Michel FORET.

*
* *

PROPOSITION DE LOI

Article premier

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

L'article 4 de la loi du 24 mai 1921 garantissant la liberté d'association est remplacé par la disposition suivante :

« Article 4. — Sera puni des mêmes peines,

1° quiconque aura méchamment, dans le but de porter atteinte à la liberté d'association, subordonné la conclusion, l'exécution ou, même en respectant les

stelt van diens verhouding tot een werknemersorganisatie. Als voorwaarde geldt evenwel dat er kwaad opzet in het spel is, d.w.z. dat de werkgever « kwaadwillig » optreedt, m.a.w. « met het doel de vrijheid van vereniging te krenken ».

Het komt echter voor dat een werkgever, zonder kwaadwillige bedoelingen, een dergelijke druk uitoefent om een dreigende staking af te wenden van de vakbonden die de « closed shop » eisen of van een vakbond die eist dat de werknemers aangesloten bij een concurrerende vakbond worden verwijderd. In dat geval wordt op de werkgever druk uitgeoefend door deze organisaties of organisatie, wat in strijd is met de vakbondsvrijheid, zonder dat hij daarom een misdrijf begaat als bedoeld in de artikelen 3 en 4. In elk geval is het nodig een sanctie op te leggen aan degenen die door te dreigen met staking, druk op de werkgever uitoefenen indien de werkgever personen in dienst neemt die niet georganiseerd zijn of aangesloten bij een bepaalde werknemersorganisatie die aldus wordt uitgesloten. Deze strafrechtelijke aansprakelijkheid slaat niet op de werknemersorganisaties, hun leiders of hun militanten als dusdanig, maar alleen op hen die persoonlijk druk uitoefenen.

Het voorstel van wet voert geen nieuwe sancties in, daar dit een volledige wijziging van de wet van 1921 zou betekenen. Het neemt artikel 4 van de wet van 1921 over, dat artikel 4, 1°, wordt en schrapt het woord « dienstovereenkomst », dat overbodig geworden is in het huidige arbeidsrecht. Het voorstel voegt aan het artikel een 2° toe waarin een nieuwe daad strafbaar wordt gesteld.

*
* *

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 4 van de wet van 24 mei 1921 tot waarborging der vrijheid van vereniging wordt vervangen als volgt :

« Artikel 4. — Met dezelfde straffen wordt gestraft,

1° hij die kwaadwillig, met het oogmerk de vrijheid van vereniging aan te tasten, het sluiten, het uitvoeren of, zelfs wanneer hij de gebruikelijke opzeg-

préavis d'usage, la continuation d'un contrat de travail, soit à l'affiliation, soit à la non-affiliation d'une ou plusieurs personnes à une association;

2° quiconque aura menacé un employeur d'organiser, de poursuivre ou de faire poursuivre une grève s'il ne subordonne pas la conclusion, l'exécution ou, même en respectant les préavis d'usage, la continuation d'un contrat de travail, soit à l'affiliation, soit à la non-affiliation d'une ou de plusieurs personnes à une association.»

Michel FORET.
Paul HATRY.
Jean BOCK.

gingstermijnen in acht neemt, het voortzetten van een arbeidsovereenkomst afhankelijk stelt, hetzij van de aansluiting, hetzij van de niet-aansluiting van een of meer personen bij een vereniging;

2° hij die de werkgever bedreigt met het organiseren, het voortzetten of het doen voortzetten van een staking, indien deze het sluiten, het uitvoeren of, zelfs wanneer hij de gebruikelijke opzeggingstermijnen in acht neemt, het voortzetten van een arbeidsovereenkomst niet afhankelijk stelt, hetzij van de aansluiting, hetzij van de niet-aansluiting van een of meer personen bij een vereniging.»